

Ориентиране в етика на ИИ

Образователен форум „Образованието през
парадигмата на хуманизма и изкуствения интелект“,
Варна

ДИМИТЪР НИКОЛОВ, Д-Р
d_nikolov@tu-sofia.bg

ТЕХНИЧЕСКИ УНИВЕРСИТЕТ СОФИЯ
ФЕТТ

АДРЕС
бул. Климент Охридски 8, гр. София

За мен

доц. д-р Димитър Николов

- ФЕТТ при ТУ-София
  - Микро Нано Лаборатория, СТП АД - ръководител
  - Клъстер Микроелектроника и индустриални електронни системи - председател на УС
  - AI клъстер България
  - 50+ публикации
  - 15 Европейски проекти
- d_nikolov@tu-sofia.bg

Съдържание

03

Въведение

04

Propublica <->
COMPASS

05

Етични норми и
тяхното влияние 1

06

Етични норми и
тяхното влияние 2

07

Законодателство
2016 - 2023
географски

08

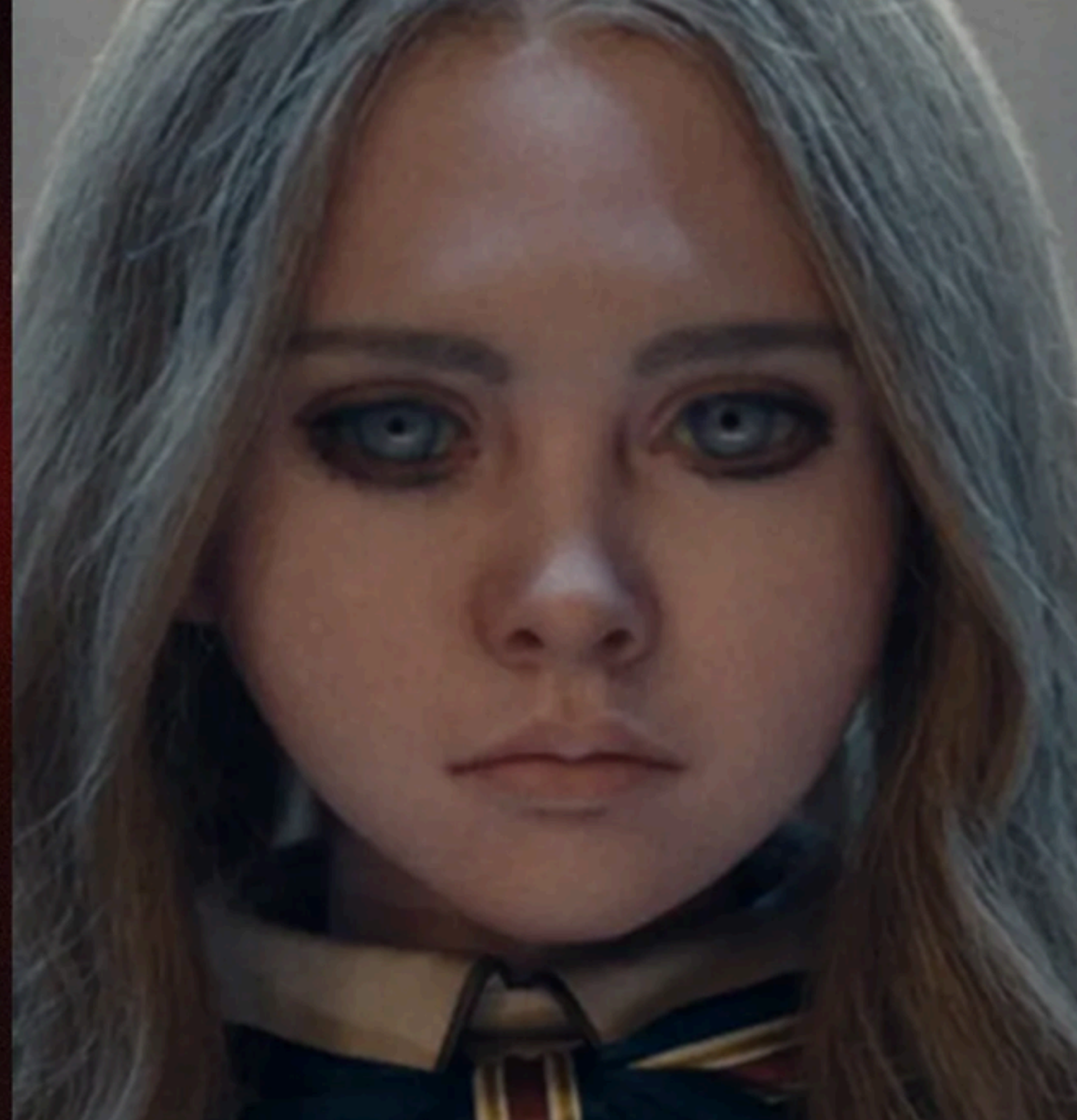
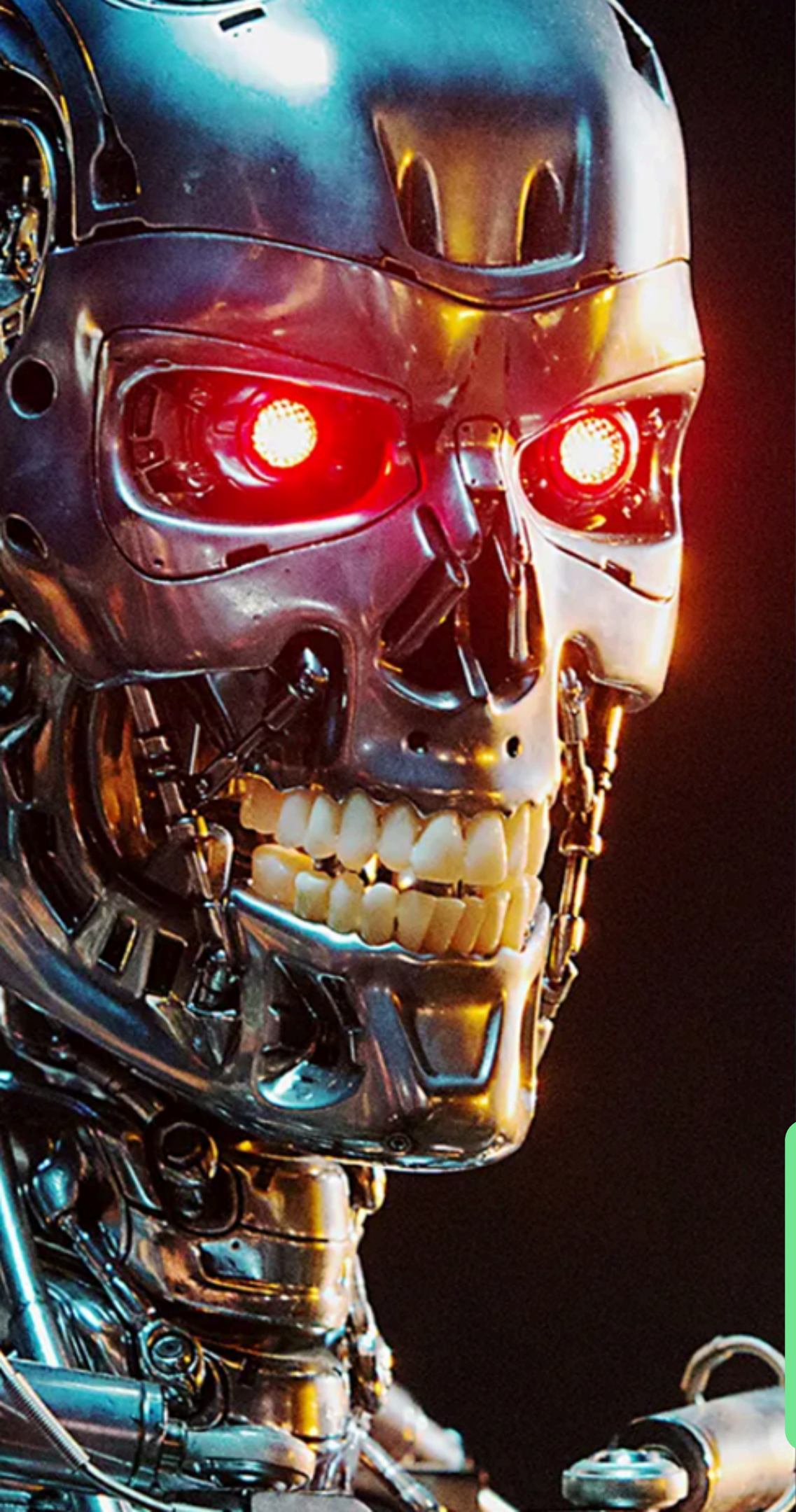
Законодателство
2016 - 2023 по
области

09

EU AI Act

10

Z-inspection
process

"Невъзможно е да се състави набор от правила, претендиращи да опишат какво човек трябва да прави във всякакви възможни обстоятелства."

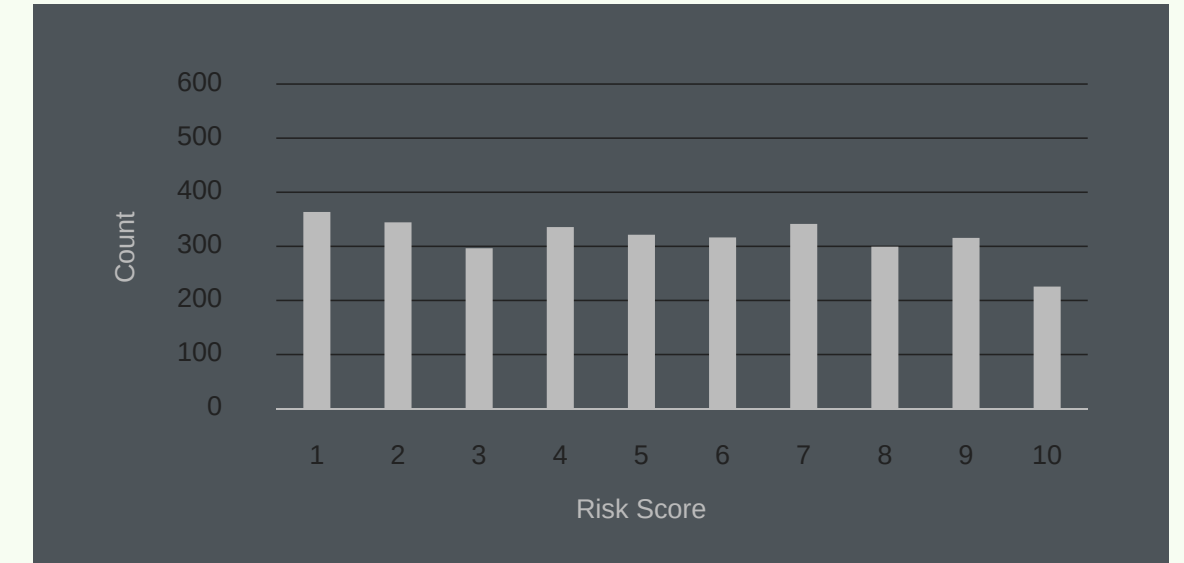
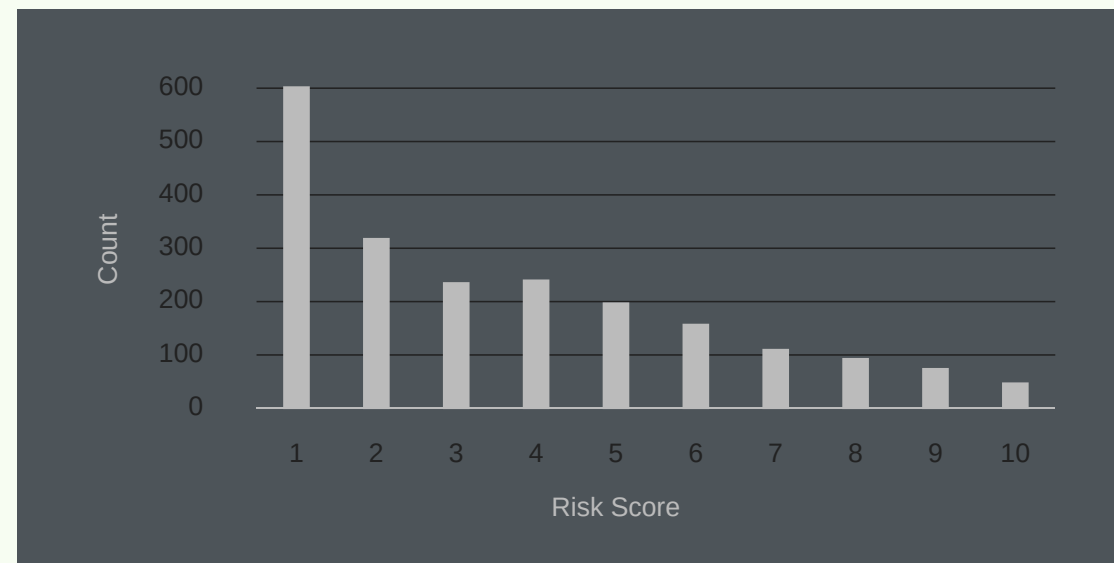
Алън Тюринг, "Изчислителни машини и интелигентност"

Propublica <-> COMPASS

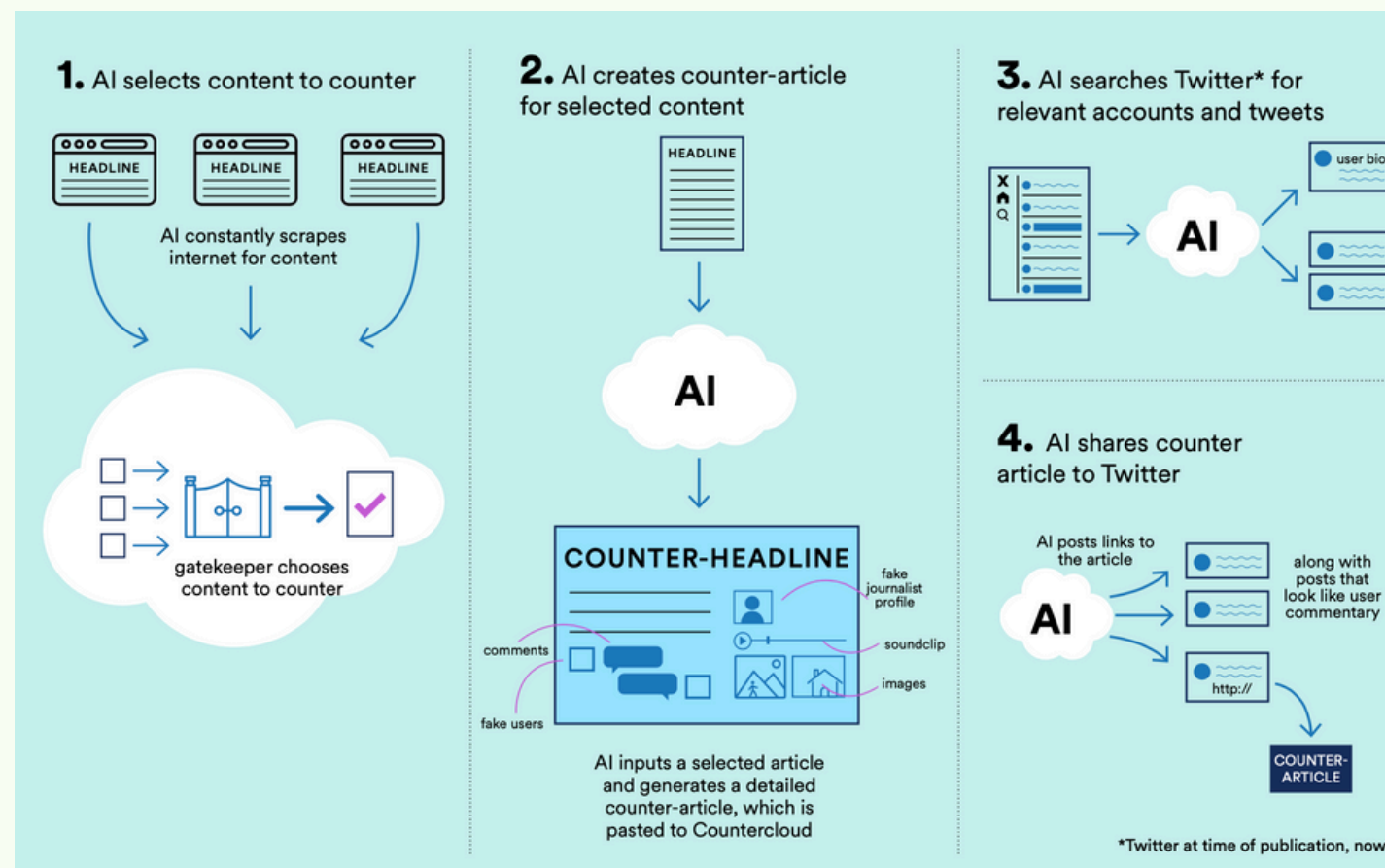
Концепцията за справедливост в изкуствения интелект включва равнопоставено отношение към индивидите от различни демографски групи.

Справедливостта е от съществено значение в **области с висок риск като правосъдие, медицина, изборен процес, заетост, енергетика, финанси.**

Въпреки усилията, много системи базирани на изкуствен интелект показват **предразсъдъци и водят до дискриминация.**

Сравнение между оценката на риска

Употреба в търсене на влияние в изборния процес

J. Angwin, S. Mattu, J. Larson, & L. Kirchner. (2016). Machine bias: There's software used across the country to predict future criminals. And it's biased against blacks. <https://www.propublica.org/article/machine-bias-risk-assessments-in-criminal-sentencing>

Nestor Maslej, et. al, "The AI Index 2024 Annual Report," AI Index Steering Committee, Institute for Human-Centered AI, Stanford University, Stanford, CA, April 2024

Етични норми и тяхното влияние 1

Какво е реалното въздействие на етичните насоки върху човешкото вземане на решения в областта на изкуствения интелект и машинното обучение?

European Commission's Ethics Guidelines for Trustworthy AI (2019)

Фокусира се върху осигуряване на законност, етика и устойчивост на ИИ системите.

OECD Principles on AI (2019)

Подчертава необходимостта от растеж, устойчивото развитие и благосъстоянието.

Beijing AI Principles (2019)

Призовава за отговорна употреба на ИИ за насърчаване на социалното добро.

IEEE Global Initiative on Ethics of Autonomous and Intelligent Systems (2019)

Предоставя цялостна рамка за етични съображения в ИИ.

AI Now Report (2018)

Подчертава необходимостта от отговорност и прозрачност в ИИ системите.

Partnership on AI (2018)

Сътрудничество между основни технологични компании за насърчаване на добри практики в ИИ.

Montreal Declaration for Responsible AI (2017)

Цели да ръководи развитието на ИИ по начин, който уважава правата на човека.

Asilomar AI Principles (2017)

Фокусира се върху дългосрочната безопасност и етичните съображения на ИИ.

Future of Life Institute's AI Principles (2017)

Призовава за безопасна и полезна употреба на ИИ технологиите.

UK House of Lords AI Report (2018)

Обсъжда последствията от ИИ за обществото и необходимостта от регулация.

AI Ethics Guidelines by the Canadian Government (2019)

Подчертава прозрачността, отговорността и справедливостта в ИИ системите.

Singapore's Model AI Governance Framework (2019)

Предоставя рамка за отговорно управление на ИИ.

UNESCO's Recommendation on the Ethics of AI (2021)

Цели да насърчи глобалното етично развитие на ИИ.

World Economic Forum AI Principles (2018)

Фокусира се върху социалното въздействие на ИИ и необходимостта от етични рамки.

OpenAI Charter (2018)

Очертава принципи за отговорно развитие на ИИ технологиите.

UAI4People's Ethical Framework (2018)

Предлага рамка за етичен ИИ, която приоритизира благосъстоянието на хората.

The Montreal AI Ethics Institute's Guidelines (2019)

Цели да насърчи етичните практики в ИИ чрез ангажираност на общността.

The Data Ethics Framework by the UK Government (2018)

Предоставя насоки за етично използване на данни в ИИ приложения.

The AI Ethics Guidelines by the Australian Government (2020)

Фокусира се върху отговорната употреба на ИИ в публичната политика.

The European Parliament's Resolution on AI (2020)

Призовава за цялостна регулаторна рамка за ИИ технологиите.

The AI Ethics Guidelines by the German Government (2020)

Подчертава важността на човешкия надзор в ИИ системите.

The AI Ethics Guidelines by the French Government (2020)

Призовава за етичен ИИ, който уважава основните права и свободи.

Етични норми и тяхното влияние 2

Имат ли тези етични насоки реално въздействие върху човешкото вземане на решения в областта на изкуствения интелект и машинното обучение?

Общи насоки в етичните норми

1. Отговорност
2. Прозрачност
3. Справедливост и равенство
4. Човекоцентричен дизайн
5. Поверителност и защита на данните
6. Безопасност и сигурност
7. Сътрудничество и ангажираност на заинтересованите страни
8. Непрекъснато наблюдение и оценка

Настоящите етични насоки рядко оказват значително влияние върху вземането на решения в AI индустрията. Често тези насоки служат като PR инструмент, без реално да променят практиките на компаниите.

Основни аспекти

1. Ефективност на етичните насоки в AI.
2. Пропуски в съществуващите насоки.
3. Технически и етични предизвикателства.
4. Препоръки за подобряване на насоките.

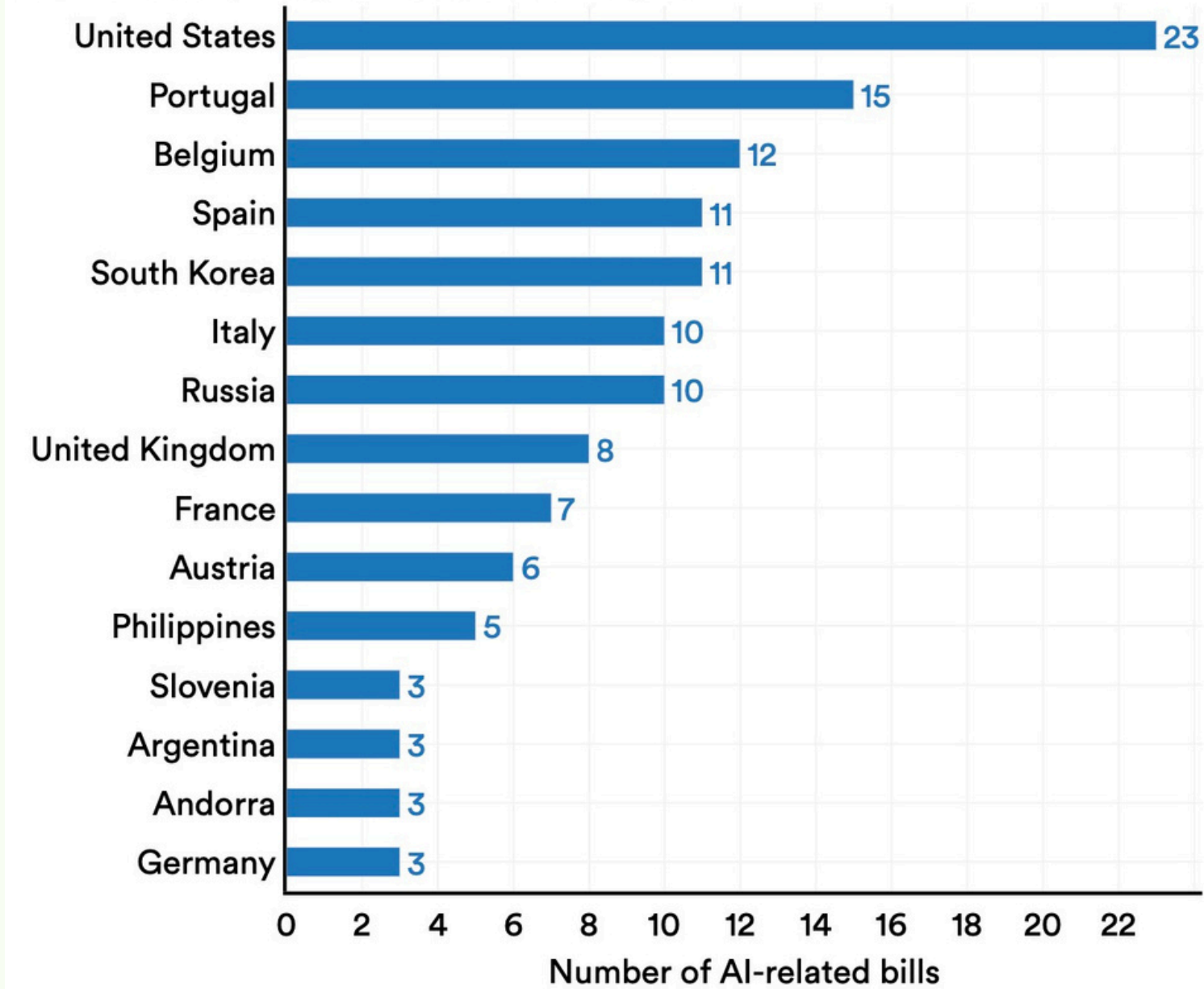
Конфликтни точки

1. Точност <-> справедливост
2. Точност <-> обяснимост
3. Поверителност <-> прозрачност
4. Качество на услугите <-> поверителност
5. Персонализация <-> солидарност
6. Удобство <-> достойнство
7. Ефикасност <-> безопасност и устойчивост
8. Удовлетвореност <-> равенство

Законодателство 2016 - 2023 географско покритие

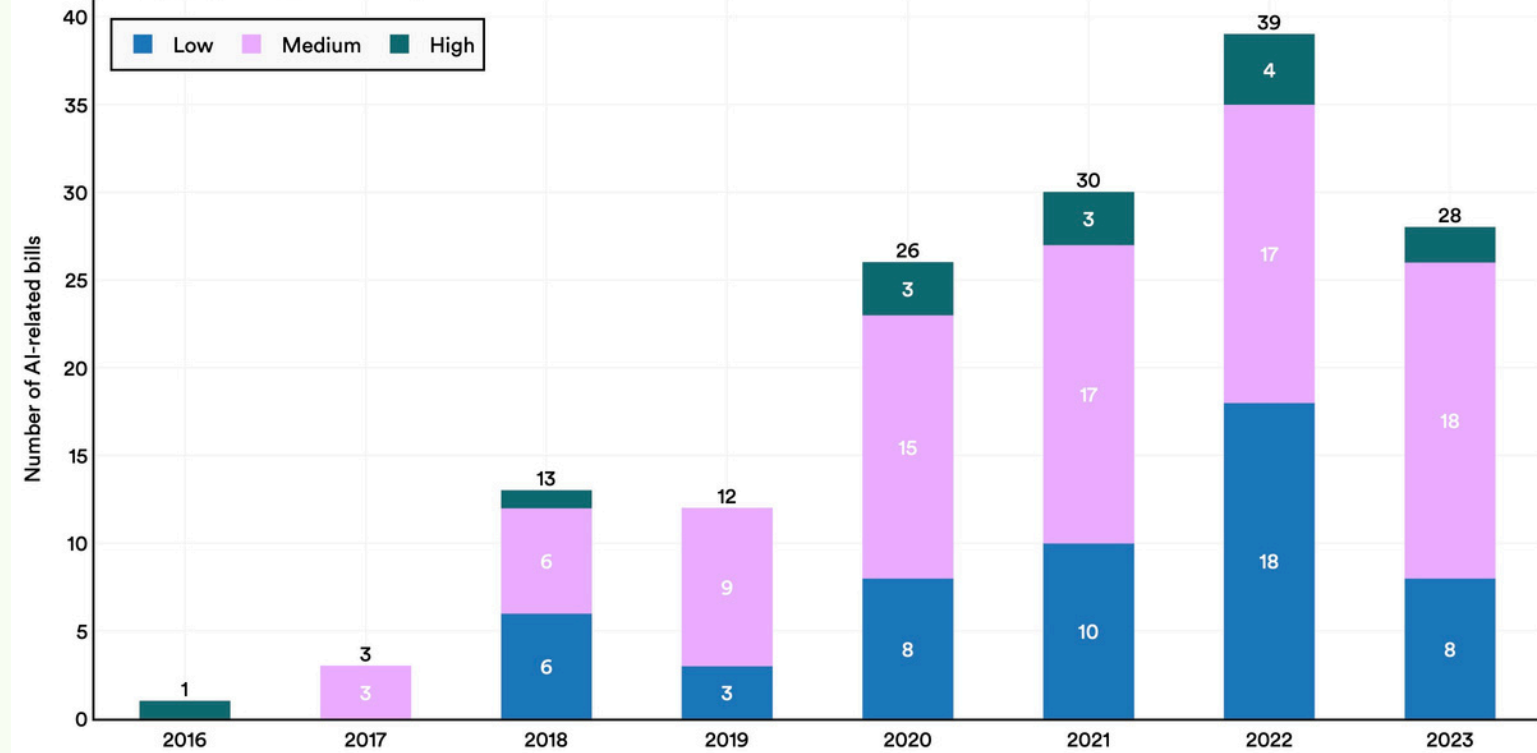
Number of AI-related bills passed into law in select countries, 2016–23 (sum)

Source: AI Index, 2024 | Chart: 2024 AI Index report

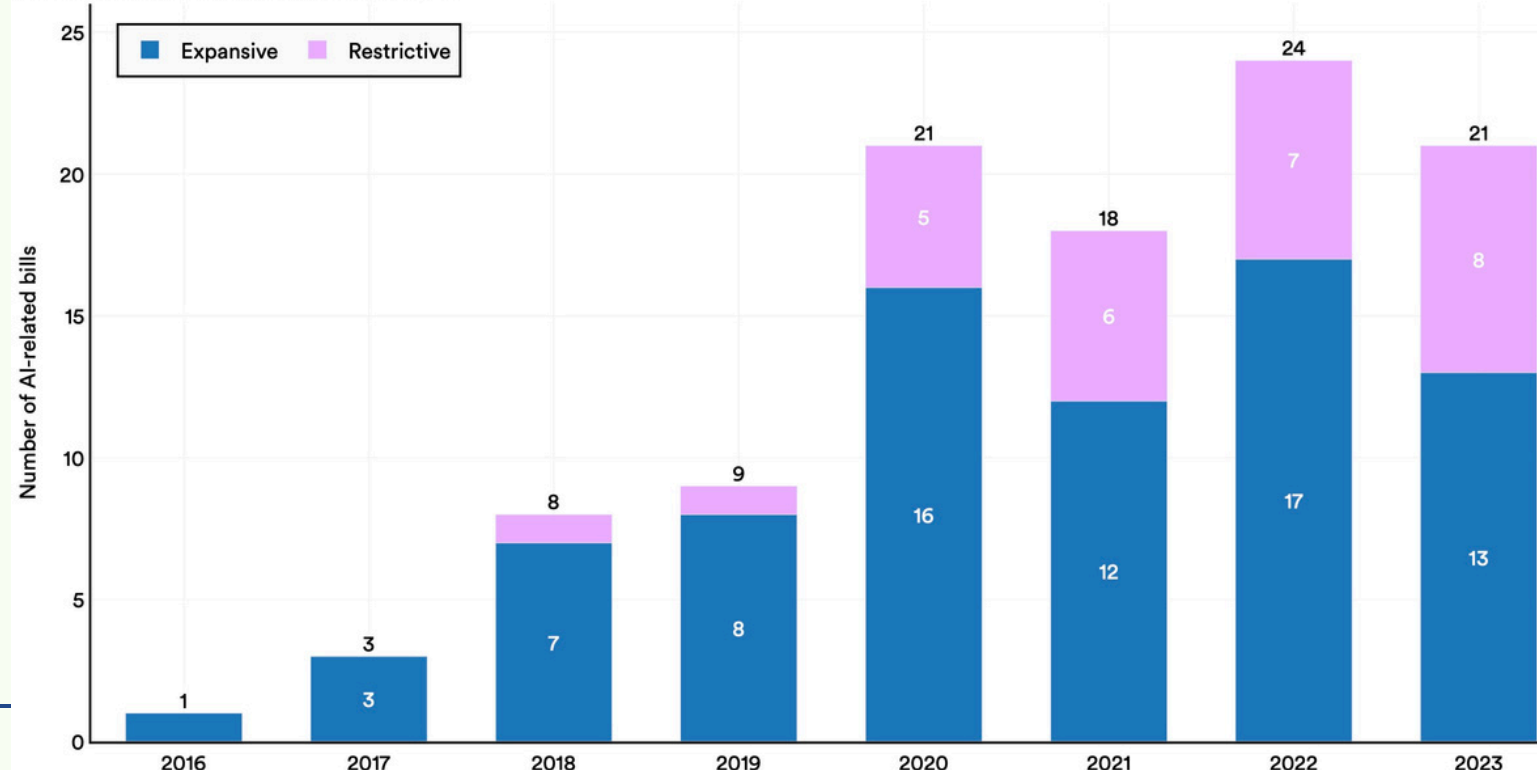
Number of AI-related bills passed into law in select countries by relevance to AI, 2016–23

Source: AI Index, 2024 | Chart: 2024 AI Index report

Number of AI-related bills passed into law in select countries by approach, 2016–23

Source: AI Index, 2024 | Chart: 2024 AI Index report

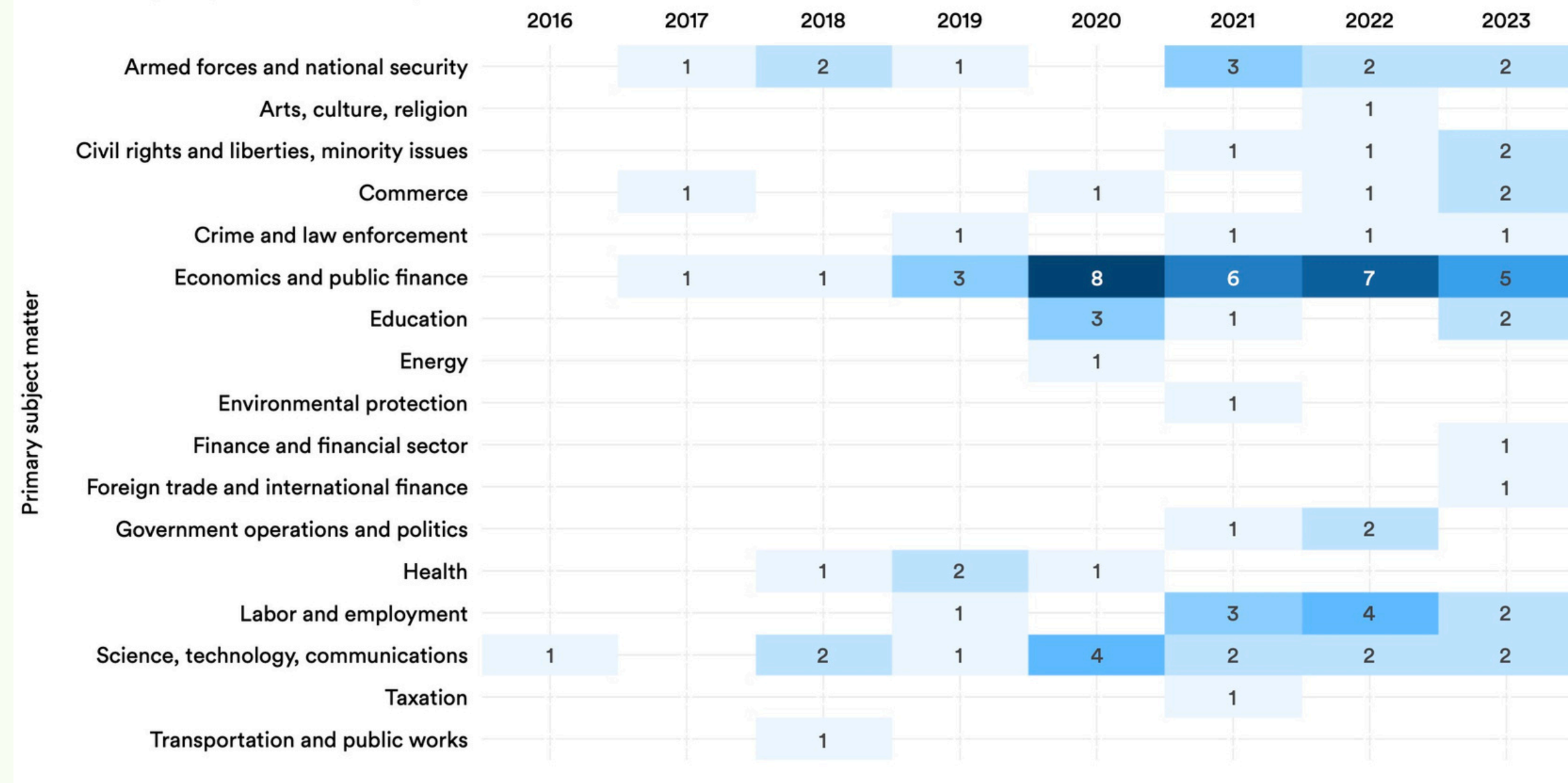

Законодателство 2016 - 2023 по тематични области

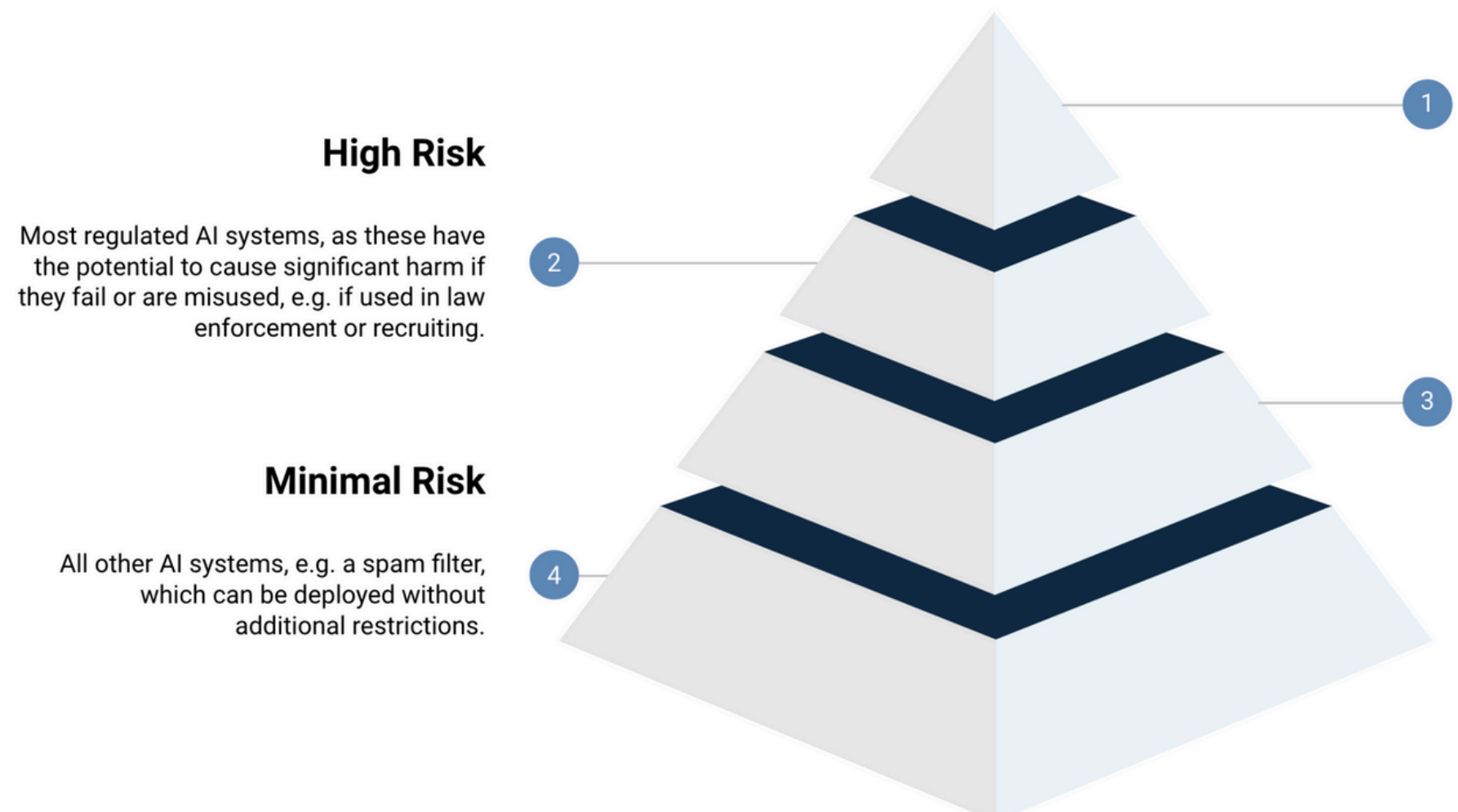
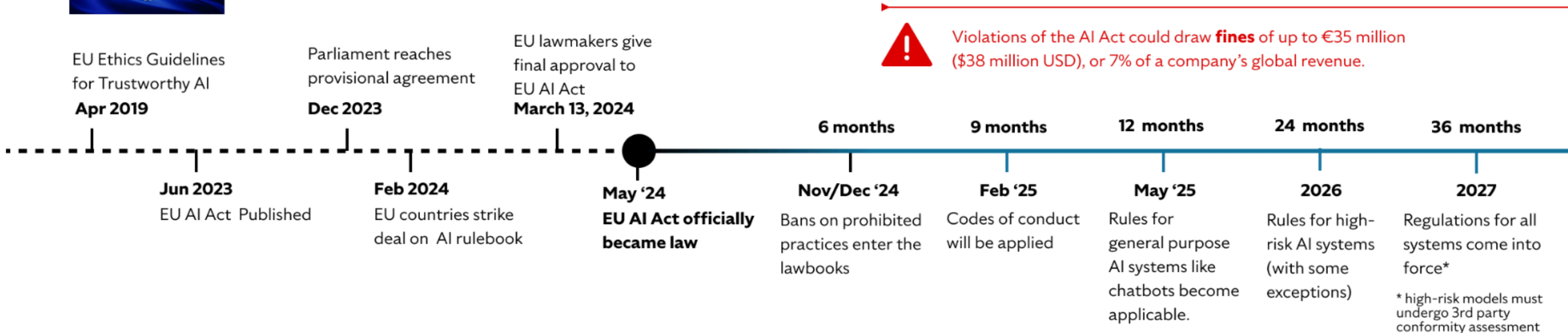
Number of AI-related bills passed into law in select countries by primary subject matter, 2016–23

Source: AI Index, 2024 | Chart: 2024 AI Index report

Timeline of the EU AI Act

Unacceptable Risk

1 Highest level of risk prohibited in the EU. Includes AI systems using e.g. subliminal manipulation or general social scoring.

Limited Risk

3 Includes AI systems with a risk of manipulation or deceit, e.g. chatbots or emotion recognition systems. Humans must be informed about their interaction with the AI.

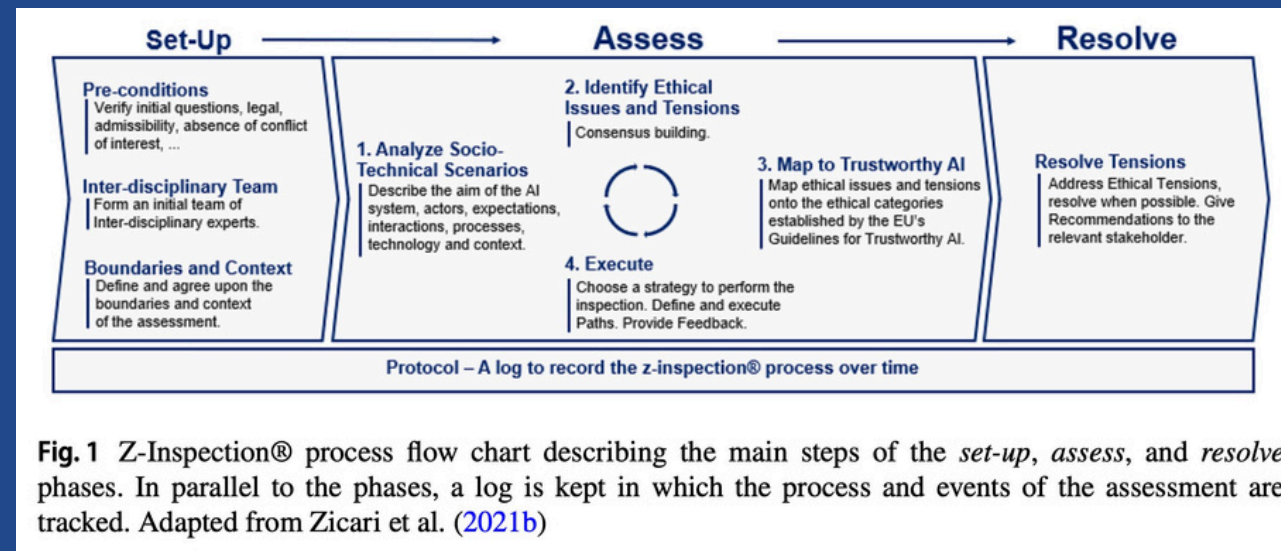
Assessment List for Trustworthy Artificial Intelligence (ALTAI) for self-assessment

Assessment List for Trustworthy Artificial Intelligence (ALTAI) for self-assessment

On the 17 of July 2020, the High-Level Expert Group on Artificial Intelligence (AI HLEG) presented their final Assessment List for Trustworthy Artificial Intelligence.

Shaping Europe's digital future

Fig. 1 Z-Inspection® process flow chart describing the main steps of the *set-up*, *assess*, and *resolve* phases. In parallel to the phases, a log is kept in which the process and events of the assessment are tracked. Adapted from Zicari et al. (2021b)

Table of Contents

Introduction	3
How to use this Assessment List for Trustworthy AI (ALTAI)	4
REQUIREMENT #1 Human Agency and Oversight	7
Human Agency and Autonomy	7
Human Oversight	8
REQUIREMENT #2 Technical Robustness and Safety	9
Resilience to Attack and Security	9
General Safety	9
Accuracy	10
Reliability, Fall-back plans and Reproducibility	10
REQUIREMENT #3 Privacy and Data Governance	12
Privacy	12
Data Governance	12
REQUIREMENT #4 Transparency	14
Traceability	14
Explainability	14
Communication	15
REQUIREMENT #5 Diversity, Non-discrimination and Fairness	15
Avoidance of Unfair Bias	16
Accessibility and Universal Design	17
Stakeholder Participation	18
REQUIREMENT #6 Societal and Environmental Well-being	18
Environmental Well-being	19
Impact on Work and Skills	19
Impact on Society at large or Democracy	20
REQUIREMENT #7 Accountability	21
Auditability	21
Risk Management	21
Glossary	23

Време за дискусия!